

Podjela bračne stečevine — sudska praksa Bosne i Hercegovine

NEKRETNINA UPISANA NA JEDNOG BRAČNOG PARTNERA KAO BRAČNA STEČEVINA

Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine

čl. 251 i 252

Nekretnina koju su bračni partneri stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice predstavlja bračnu stečevinu, bez obzira što je jedan supružnik upisan kao vlasnik nekretnine.

Obrazloženje:

“Ne stoji povreda odredbe člana 8. Zakona o parničnom postupku (“Službene novine FBiH”, broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15 – u daljem tekstu: ZPP) na koju ukazuje revident. Drugostepeni sud je u okviru kontrolne funkcije prihvatio da je prvostepeni sud ocijenio sve dokaze savjesno i brižljivo, kako svaki dokaz posebno tako i sve dokaze zajedno. Tuženi ne može sa uspjehom svoju subjektivnu ocjenu dokaza suprotstaviti ocjeni dokaza koju su dali nižestepeni sudovi u skladu sa odredbom člana 8. ZPP Drugostepeni sud je cijenio sve žalbene navode od odlučnog značaja i za svoju odluku dao odgovarajuće razloge (član 231. u vezi sa članom 191. stav 4. ZPP) pa prema tome nije bilo povreda iz člana 209. ZPP.

Ocijenom prihvaćenih dokaza koje su stranke izvele na glavnoj raspravi kod prvostepenog suda nižestepeni sudovi su utvrdili da su parnične stranke bivši bračni drugovi, da su brak zaključili 8. 5. 1975. godine, da je predmetna nekretnina označena kao k.č.br..../14 površine... m² k.o. M. kupljena u toku trajanja braka 11.2. 1977. godine, da je u ugovoru o kupoprodaji od 11.2. 1977. godine Ov.br.... kao kupac naveden tuženi, da je predmetni ugovor izvršen isplatom ugovorene cijene i predajom u posjed kupcu, da se kupac na osnovu predmetnog ugovora 11.4. 1977. godine upisao kao vlasnik nekretnine, da su u toku braka stečene i nekretnine označene kao k.č.br....,.... k.o. M.

Polazeći od ovakvog utvrđenog činjeničnog stanja u pobijanoj presudi, koje veže i revizijski sud bez ovlaštenja da ga ispituje i mijenja (član 240. stav 2. ZPP), i ovaj sud smatra da su nižestepeni sudovi pravilnom primjenom materijalnog prava usvojili postavljeni tužbeni zahtjev tužiteljice. Ovo iz razloga što bračnu stečevinu čini imovina koju su bračni partneri stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice (član 252. stav 1. Porodičnog zakona), pri čemu su bračni partneri u jednakim dijelovima suvlasnici u bračnoj stečevini ako nisu drugačije dogovorili (član 252. stav 1. Porodičnog zakona). Ni okolnost da je tuženi upisan kao vlasnik nekretnine označene kao k.č.br.... ne dovodi u pitanje zaključak nižestepениh sudova da se radi o bračnoj stečevini sa suvlasničkim udjelom tužiteljice od 1/2.

Nižestepeni sudovi su dali jasne, pravilne i potpune razloge zbog čega se ne može prihvatiti tvrdnja tuženog i saslušanih svjedoka H. i S. H. da predmetna nekretnina čini posebnu imovinu tuženog na osnovu usmenog ugovora o poklonu koji je zaključio sa svojim ocem, pa se revident radi nepotrebnog ponavljanja upućuje na obrazloženje presude nižestepениh sudova.

Kako ne postoje razlozi revizije valjalo je reviziju tuženog odbiti shodno odredbi člana 248. ZPP.

Ovaj sud je odbio zahtjev tuženog za dosuđenje troškova za sastav revizije, sa kojom nije uspio u parnici (član 397. stav 1. ZPP).”

PRIHOD OD INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA KAO BRAČNA STEČEVINA

Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine član 251 stav 4

- Prihod od intelektualnog vlasništva ostvaren za vrijeme trajanja bračne zajednice predstavlja bračnu stečevinu ako supružnici žive zajedno i ako postoji takva vrsta prihoda.

“Prvostepenom presudom Općinskog suda u S. broj:... od 20. 2. 2018. godine je odlučeno: “Usvaja se tužbeni zahtjev tužiteljice koji glasi: Utvrđuje se da bračnu stečevinu tužiteljice Š. A. i tuženog Š. F. sa po 1/2 dijela, čine...

Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev tužiteljice kojim je tražila da se utvrdi bračnu stečevinu tužiteljice i tuženog sa po 1/2 dijela čine novčana sredstva naplaćena po osnovu Ugovora o produkciji animiranog filma i prenosu dijela autorskih prava...

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u... žalba tužiteljice je odbijena i prvostepena presuda je potvrđena (stav prvi izreke)...

Blagovremeno podnesenom revizijom u odbijajućem dijelu drugostepenu presudu pobija tužiteljica zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava,...

Revizija nije osnovana...

... odredbom Zakona o autorskim i srodnim pravima u članu 72. je propisano da u zajedničku imovinu bračnih drugova ulaze samo imovinske koristi koje potiču iz autorskih prava. Relevantne odredbe Porodičnog zakona FBiH, koje se odnose na ovaj predmet bračne stečevine, regulisane su u odredbi člana 251. stav 4. PZ FBiH, kojom je propisano da bračnu stečevinu čine prihodi od intelektualnog vlasništva ostvareni za vrijeme trajanja bračne zajednice. Suprotno tvrdnjama revidentice, iz definicija naprijed citiranih zakonskih odredaba, proizilazi da su ove suštinski istovjetne i da ustvari oba zakona govore o prihodima od intelektualnog vlasništva, pri čemu je irelevantno kada je djelo nastalo.

Dakle, jezičkim i gramatičkim tumačenjem odredbe člana 251. PZ (koji je lex specijalis) koja definiše intelektualnu svojinu kao bračnu stečevinu (prihod od intelektualnog vlasništva ostvaren za vrijeme trajanja bračne zajednice), slijedi da odlučne činjenice za sticanje ove vrste bračne stečevine, su postojanje bračne zajednice stranaka i postojanje takve vrste prihoda. Bračna zajednica postoji ukoliko supružnici žive zajedno.

U konkretnom slučaju, ako se ima u vidu da je bračna zajednica stranaka prekinuta u avgustu mjesecu 2009. godine, a da je tuženi prihode od autorskog honorara počeo ostvarivati 16. 10. 2009. godine, što je utvrđeno na osnovu nalaza vještaka finansijske struke, to se i revizijski prigovori na ovaj dio pobijane presude, također odbijaju kao neosnovani.”

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, 65 0 P 156819 19 Rev od 22.10.2019. godine)

Na sjednici Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije BiH održanoj dana 12.6.2019. godine, zauzet je i usvojen

PRAVNI STAV:

„Neotplaćeni iznos kredita nakon prestanka bračne zajednice je teret bračne stečevine koji snose oba bračna partnera na jednake dijelove. Isplatom cjelokupnog preostalog duga od strane jednog bračnog partnera, on je ujedno ispunio i

obavezu drugog bračnog partnera u podmirenju iste kao duga bračne stečevine, pa isplatilac ima pravo tražiti povrat ½ iznosa, kao dospjele obaveze drugog bračnog partnera“.

Broj predmeta: 43 0 P 127257 18 Rev

NAČIN I VRIJEME STICANJA IMOVINE KAO USLOVI ZA STICANJE ZAJEDNIČKE IMOVINE SUPRUŽNIKA

Porodični zakon

član 270 stav 5

Karakter zajedničke imovine supružnika ima imovina koja je stečena za vrijeme trajanja braka, a koja je rezultat zajedničkog rada i doprinosa bračnih supružnika i bez ova dva uslova koji moraju biti istovremeno ispunjeni nema sticanja zajedničke imovine, a svako činjenje supružnika koje za rezultat ima sprečavanje umanjenja vrijednosti zajedničke imovine, odnosno smanjenje izdataka, tretira se kao udio supružnika u zajedničkoj imovini.

“Zajednička svojina je svojina više lica na nepodjeljenoj stvari, kada su njihovi udjeli određivi, ali nisu unaprijed određeni. Ona može postojati u slučajevima i pod uslovima određenim zakonom (član 18. ZOSPO).

Zajednička imovina bračnih supružnika jedan je od oblika zajedničke svojine, a pored nje može postojati zajednička svojina članova porodične zajednice, zajednička svojina nasljednika, pravo zajedničke svojine etažnih vlasnika na zajedničkim dijelovima zgrade i drugo.

Prema odredbi člana 270. stav 5. PZ, karakter zajedničke imovine supružnika ima imovina koja je stečena za vrijeme trajanja braka, koja je rezultat zajedničkog rada i doprinosa bračnih supružnika, što znači da bez ova dva uslova koja moraju biti istovremeno ispunjena nema sticanja zajedničke imovine, pri čemu se činjenica zajedničkog rada supružnika pojavljuje kao način njenog sticanja, a zajednica života kao vrijeme sticanja. Svako činjenje supružnika koje za rezultat ima sprečavanje umanjenja vrijednosti zajedničke imovine, odnosno smanjenje izdataka, neophodno je tretirati kao udio supružnika u zajedničkoj imovini.

Dakle, ova imovina nastaje u bračnoj zajednici, na osnovu činjenice zajedničkog rada, na originaran način, po sili zakona, za razliku od posebne imovine supružnika koja prema odredbi člana 270. stav 1. PZ predstavlja imovinu koju bračni supružnik ima u času zaključenja braka.

Zajednička imovina je jedan od fondova u okviru ukupne imovine supružnika sa specifičnim pravnim režimom koji ovu imovinu izdvaja u posebnu cjelinu koja se karakteriše postojanjem dva titulara. Zajednička imovina može postojati na pokretnim i nepokretnim stvarima, pa i kada su nepokretne stvari vanknjižno vlasništvo.”

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 71 0 P 235035 19 Rev od 19.2.2020. godine)

Član 210. Zakona o obligacionim odnosima i član 253. Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

NOVČANA SREDSTVA KOJA JEDAN BRAČNI SUPRUŽNIK DOBIJE KAO KREDIT I KOJI JE UTROŠEN ZA POVEĆANJE BRAČNE STEČEVINE I KOJI OTPLAĆUJE NAKON RAZVODA BRAKA, PREDSTAVLJA DUG KOJI TERETI OBA BRAČNA SUPRUŽNIKA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 25 0 P 028491 16 Rev od 28.02.2017. godine).

Podjela bračne stečevine

Sticanje prava vlasništva iz osnova bračne stečevine

KADA JE U PITANJU STICANJA PRAVA VLASNIŠTVA IZ OSNOVA BRAČNE STEČEVINE RADI SE O STICANJU PRAVA NA NEKRETNINAMA NA TEMELJU ZAKONA. U TAKVIM SLUČAJEVIMA STVARNO PRAVO JE STEČENO VEĆ U ČASU ISPUNJENJA TIH PRETPOSTAVKI ODREĐENIM ZAKONOM, PA UPIS U ZEMLJIŠNE KNJIGE NIJE PRETPOSTAVKA ZA STICANJE PRAVA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 17 0 P 001 058 13 Rev od 6.02.2015g)

Volja bračnih partnera da kupe zajedničku imovinu

NEKRETNINE KOJE SU BRAČNI PARTNERI KUPILI ZAJEDNO SA JEDNAKIM DJELOVIMA OD PO 1/2U VRIJEME TRAJANJA BRAČNE ZAJEDNICE, ULAZE U BRAČNU STEČEVINU, BEZ OBZIRA NA TO ŠTO SU KUPLJENA NOVČANIM SREDSTVIMA KOJA SU PRIPADALA JEDNOM OD NJIH, ODNOSNO KOJA SU BILA POSEBNA IMOVINA TUŽITELJICE U PREDMETNOM SPORU, KADA JE VOLJA BRAČNIH PARTNERA BILA DA POSEBNOM IMOVINOM JEDNOG BRAČNOG PARTNERA KUPE ZAJEDNIČKU IMOVINU KAO BRAČNU STEČEVINU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 33 0 P 015 117 12 Rev od 11.06.2013g)

Izgrađena porodična kuća u toku trajanja bračne zajednice

KADA JE U TOKU PARNIČNOG POSTUPKA NA OSNOVU IZVEDENIH DOKAZA UTVRĐENO DA SU PARNIČNE STRANKE U TOKU TRAJANJA BRAČNE ZAJEDNICE ZAJEDNIČKI IZGRADILI PORODIČNU KUĆU I U NJU USELILI 1981G, A NISU DOKAZANE TVRĐENJE TUŽITELJA DA JE U NAVEDENU KUĆU ULOŽIO SVOJA POSEBNA SREDSTVA, TJ. IMOVINU KOJU JE NASLJEDIO, PRVOSTEPENI SUD JE PRAVILNO ZAKLJUČIO DA SU PARNIČNE STRANKE SUVLASNICI SA PO 1/2 DIJELA NA PORODIČNOJ STAMBENOJ ZGRADI.

(Presuda Kantonalnog suda u Novom Travniku broj: 49 0 P 001 226 12 Gž od 30.03.2012g)

PRAVO NA IMOVINU KUPLJENU TOKOM TRAJANJA BRAČNE ZAJEDNICE SREDSTVIMA KREDITA

Porodični zakon RS član 270 stav 5

Vozila kupljena tokom trajanja bračne zajednice sredstvima kredita predstavljaju zajedničku imovinu bračnih supružnika, a u slučaju da dođe do prekida braka, bračnom drugu koji je nastavio s otplaćivanjem kredita pripada obligaciono-pravni zahtjev prema drugom bračnom drugu radi naknade dijela otplaćenog kredita.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 71 0 P 218516 18 Rev od 13.12.2018. godine)

DIOBA ZAJEDNIČKE IMOVINE BRAČNIH SUPRUŽNIKA NA OSNOVU NJIHOVOG SPORAZUMA

Porodični zakon Republike Srpske član 272 stav 2

- Sud može obavezati tuženog da pokretne stvari iz zajedničke imovine preda u posjed tužiteljici ili da joj isplati njihovu protivvrijednost samo ukoliko su se stranke o tome sporazumjele.

“Prema odredbi člana 272. stav 2. PZ, bračni supružnici mogu sporazumno podijeliti bračnu imovinu tako da odrede dijelove u čitavoj imovini ili jednom dijelu imovine ili na pojedinoj stvari, kao i da svakom bračnom supružniku pripadnu pojedine stvari ili prava iz te imovine, ili da jedan bračni supružnik isplati drugome novčanu vrijednost njegovog dijela, bez obzira na veličinu istoga. Iz ove odredbe proizilazi da su sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo kada su i pored utvrđenog suvlasničkog udjela tužiteljice na predmetnim pokretnim stvarima obavezali tuženog da iste preda u posjed tužiteljici ili da joj isplati njihovu protivvrijednost, koju odluku su mogli donijeti samo ukoliko su se stranke o tome sporazumjele, a u konkretnom slučaju takvog sporazuma o diobi nije bilo, na što se osnovano ukazuje u reviziji.

Slijedom navedenog a na osnovu odredbe člana 250. stav 1. Zakona o parničnom postupku (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 58/03do 61/13, dalje: ZPP), djelimičnim usvajanjem revizije tuženog, pobijana presuda je u ovom dijelu preinačena, kao u stavu prvom izreke ove presude.

U pogledu odluke o povećanju posebne imovine tuženog ulaganjem zajedničkih sredstava parničnih stranaka stečenih u braku drugostepena presuda, suprotno navodima revizije, sadrži valjane i jasne razloge zasnovane na utvrđenom činjeničnom stanju (koji saglasno odredbi člana 240. stav 3. ZPP, ne može biti predmet ispitivanja u ovom revizionom postupku) i na pravilnoj primjeni materijalnog prava (član 237. stav 4. PZ) koje, u pogledu vrijednosti uloženog materijala i radne snage plaćene i neplaćene – koja predstavlja poklon njima oboma, o čemu pobijana presuda sadrži valjane razloge, kao pravilne prihvata i ovaj sud, a koji se revizionim navodima ne dovode u sumnju, pa se ukazuje bespredmetnim ponavljanje razloga za ovaj dio odluke, datih od strane drugostepenog suda.

Na pravilnost i zakonitost pobijane presude u ovom dijelu nije od značaja pozivanje tuženog u reviziji na odluku ovoga suda broj... (u kojoj je suđeno o sticanju u porodičnoj zajednici), jer se u tom i u ovom predmetu ne radi o istom činjeničnom i pravnom osnovu.

Polazeći od utvrđenja da je tužiteljica sa G.L. i M.L. zaključila ugovor od 19.2.2014. godine o kupovini predmetnog stana, kada nije imala obezbijeđena sredstva za isplatu kupoprodajne cijene, koju je namjeravala isplatiti iz kreditnih sredstava (u ugovorenom roku od 4 mjeseca), da je iz tih razloga, sa prodavcem zaključila aneks ugovora od 27.6.2014. godine, što proizilazi iz izvod iz knjige uloženih ugovora o otkupu predmetnog stana, gdje se kao osnov upisa stana na ime tužilje kao vlasnika navodi i aneks (od 27.6.2014. godine), a s tim u vezi i dio obrazloženja presude istoga suda od 17.6.2014. godine, o razvodu braka između parničnih stranka “da bračni odnosi supružnika nisu skladni duži vremenski period..., te da je tužiteljica sama preduzela sve radnje oko kupovine predmetnog stana, koje su izvršene nakon razvoda braka – od podnošenja zahtjeva od 30.6.2014. godine Banci za odobrenje kredita, zaključenja ugovora o kreditu dana 11.8.2014. godine i isplate kupoprodajne cijene stana dana 25.8.2014. godine, te da je upis sticanja svojine na tužiteljicu izvršen upisom u javnu evidenciju 26.12.2014. godine, nema sumnje da je predmetni stan tužiteljica kupila od svojih ličnih sredstava i da isti predstavlja njenu posebnu imovinu, kako su pravilno zaključili i nižestepeni sudovi. Ovakav zaključak sudova tuženi provedenim dokazima nije uspio oboriti, pa nemaju osnova navodi revizije u pogledu odluke o ovom, odbijajućem dijelu protivtužbenog zahtjeva tuženog.

Tuženi u reviziji ne pobija odluku o troškovima postupka, pa kako je samo sa neznatnim dijelom uspio u ovom revizionom postupku, pobijana odluka o troškovima postupka je održana na snazi.

Iz ovih razloga, a na osnovu odredbi člana 248. ZPP, revizija tuženog izjavljena protiv drugostepene presude, u preostalom, usvajajućem dijelu tužbenog zahtjeva tužiteljice i u odbijajućem dijelu protivtužbenog zahtjev tuženog, je odbijena kao neosnovana.”

ISPLATA SUPRUŽNIKOVOG UDJELA U NOVCU

Porodični zakon Republike Srpske član 273 stav 5

- Samo onda kada jednom bračnom supružniku pripada znatno manji dio od udjela drugog bračnog supružnika, sud može odrediti da se taj bračni supružnik isplati u novcu.

“Iz stanja spisa u ovom predmetu proizlazi da je tužiteljica, podneskom od 8.12.2016. godine uredila tužbeni zahtjev, povodom kojeg su donesene nižestepene presude.

Odredbom člana 273. stav 5. Porodičnog zakona (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj broj 54/02 do 63/14, dalje: PZ), propisano je da bračni supružnik čiji je udio u sticanju zajedničke imovine ili pojedine stvari iz zajedničke imovine znatno niži od udjela drugog bračnog supružnika, ili kada to opravdavaju posebne okolnosti, može tužbom zahtijevati diobu zajedničke imovine tako da sud obaveže drugog bračnog supružnika da mu naknadi protuvrijednost njegovog udjela u novcu, srazmjerno vrijednosti zajedničke imovine na dan donošenja presude.

Iz toga proizlazi da samo onda kada jednom bračnom supružniku pripada znatno manji dio od udjela drugog bračnog supružnika, sud može odrediti da se taj bračni supružnik isplati u novcu. Međutim, u ovom slučaju tužiteljica je tražila da se utvrdi da je njen doprinos u sticanju pokretnih stvari označenih stavu I izreke prvostepene presude, isti kao i doprinos tuženog, pa nižestepeni sudovi nisu mogli, umjesto utvrđenja udjela stranaka u zajedničkoj imovini naložiti isplatu protuvrijednosti tog udjela, pošto u ovom slučaju zakonom nije određeno da je to alternativna obaveza (član 403. Zakona o obligacionim odnosima “Službeni list SFRJ” broj 29/78, 39/85 i 57/89 te “Službeni glasnik Republike Srpske” broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04), a to nije ni zbog prirode zajedničke imovine.”

PODJELA BRAČNE TEKOVINE

Porodični zakon Republike Srpske član 270 stav 5 i član 272

- Supružnicima koji su zajedničkim radom u toku trajanja bračne zajednice stekli nepokretne i pokretne stvari pripada po jedna polovina dijela na istim.

“Odredbama člana 270. stav 5. Porodičnog zakona (“Službeni glasnik Republike Srpske”, br. 54/02, 41/08 i 63/14) je propisano, da imovina koju su bračni supružnici stekli radom tokom bračne zajednice kao i prihodi iz te imovine čine zajedničku imovinu.

Odredbama člana 272. Porodičnog zakona je propisano, da svakom od bračnih supružnika pripada po jedna polovina zajedničke imovine.

Kada se ima u vidu: da su parnične stranke kao supružnici započeli zajednički život u toku 1996. godine u skromnim uslovima kuće oca tuženog; da su u toku trajanja kako vanbračne tako i bračne zajednice, u kojoj su stekli troje djece, sredstva za život ostvarivali zajedničkim radom na poljoprivrednom imanju; da se tužilja pored toga bavila poslovima domaćice, a da je tuženi radio u preduzeću ostvarujući prosječnu platu; da su zajedničkim radom, podižući kredite, napravili predmetnu kuću u periodu od 2005. do 2007. godine; da iako je bračna zajednica između parničnih stranaka kao supružnika prestala u toku 2016. godine, da je tuženi nastavio da otplaćuje preostali dio kredita podignutog 2012. godine u iznosu od 18.000,00 KM a tužilja nastavila da otplaćuje kredit podignut 2013. godine u iznosu od 8.500,00 KM, ovaj sud nalazi da je pravilan zaključak nižestepenih sudova da su parnične stranke zajedničkim radom u toku trajanja bračne zajednice stekli predmetne nepokretne i pokretne stvari, te da im stoga pripada po jedna polovina dijela na istim.

Ovakav zaključak se ne dovodi u pitanje revizionim prigovorima, da je ugovorom iz 2005. godine otac tuženog samo tuženom poklonio plac na kojem je sagrađena predmetna kuća, jer je otac tuženog taj plac poklonio radi izgradnje kuće, kako bi u istoj živjele parnične stranke sa svojom porodicom, zbog čega se nameće zaključak da je plac radi izgradnje predmetne kuće poklonjen parničnim strankama kao supružnicima.

Takođe na zaključak nižestepenih sudova ne utiču ni revizioni prigovori, da je brat tuženog u toku 2005. godine, samo tuženom poklonio 4.500,00 KM na ime pravične diobe, odnosno izgradnje predmetne kuće, jer je taj novac bio namijenjen za izgradnju kuće parničnih stranaka kao supružnika, pa se samim tim nameće i zaključak da je novac poklonjen ne samo tuženom, već i tužilji kao njegovoj supruzi.

Sama činjenica, da je izlaskom na licu mjesta utvrđeno da kuća posjeduje sve pokretne stvari koje su predmetom zahtjeva iz tužbe, ukazuje na neosnovanost revizionih prigovora da nižestepeni sudovi nisu utvrdili da li su sve pokretne stvari koje su predmetom tužbe uopšte postojale.

Mada određene pokretne stvari nisu bliže individualno određene, revizionim prigovorima se ne dovodi u pitanje osnovanost zahtjeva iz tužbe u pogledu pokretnih stvari zbog njihove individualne neodređenosti, jer je za ocjenu osnovanosti zahtjeva iz tužbe potrebno da je zahjev odrediv, a što je u ovom slučaju postignuto.

Obzirom da tuženi ne spori da je 19.10.2016. godine vozilo marke "P." reg. broj T. prepisano na kćerku parničnih stranaka K.G., onda su neosnovani revizioni prigovori, da u toku postupka nije dokazano da su parnične stranke u toku trajanja bračne zajednice stekli predmetno vozilo.

Na zaključak nižestepenih sudova, da kuća i pokretne stvari, pobliže opisane u tužbi čine zajedničku bračnu tečevinu parničnih stranaka sa ½ ne utiče revizioni prigovor, da tuženi nakon prestanka bračne zajednice 2016. godine otplaćuje kredit koji su parnične stranke podigle u toku 2012. godine u iznosu od 18.000,00 KM, jer tužena nakon prekida bračne zajednice otplaćuje kredit koji su parnične stranke podigle u toku 2013. godine u iznosu od 8.500,00 KM.

Kako se revizijom tuženog ne dovodi u pitanje zakonitost i pravilnost odluke drugostepenog suda, te kako ista nije zahvaćena nedostacima na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti valjalo je primjenom člana 248. Zakon o parničnom postupku ("Sl. glasnik RS", br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13) donijeti odluku kao u izreci ove presude."

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 85 0 P 065950 19 Rev od 12.8.2019. godine)

POSEBNA IMOVINA I BRAČNA TEKOVINA

Porodični zakon RS član 273 stav 4

- Samo u slučaju da jedan bračni drug u pretežnom dijelu izgradi stambeni objekat prije zasnivanja bračne zajednice, navedeni objekat predstavlja njegovu posebnu imovinu, a drugom bračnom drugu pripada pravo na novčanu naknadu u visini njenog doprinosa u dovršetku objekta, u suprotnom predstavlja bračnu tekovinu.

"Da bi imovina bila zajednička tekovina bračnih supružnika u smislu odredbe člana 270. stav 5. PZ-a, potrebno je dokazati da je stečena za vrijeme trajanja bračne zajednice te da je njeno sticanje rezultat zajedničkog rada i doprinosa bračnih supružnika.

Pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da su tužiteljica i tuženi spornu imovinu stekli zajedničkim radom i sredstvima tokom bračne zajednice pa da ista ima karakter njihove zajedničke imovine, koju predviđa odredba člana 270. stav 5. PZ-a. Ovakav zaključak proizilazi iz provedenih dokaza koje su nižestepeni sudovi pravilno cijenili, a tuženi nije dokazao suprotno. Naprotiv, on je priznao da je sporna kuća sagrađena odn. osposobljena za stanovanje 1984. godine, da je struja uvedena 1986. godine, a voda tek 1989. godine. Dakle, kuća je u pretežnom dijelu građena

u toku trajanja braka, a na ime posebne imovine koju je tuženi unio u brak (zemljište i nedovršena kuća stavljena pod krov), istome je priznat veći suvlasnički dio od udjela tužiteljice.

Samo u slučaju da je tuženi predmetni stambeni objekat u pretežnom dijelu izgradio prije zasnivanja bračne zajednice sa tužiteljicom, navedeni objekat bi predstavljao njegovu posebnu imovinu, a tužiteljici bi pripadalo pravo na novčanu naknadu u visini njenog doprinosa u dovršetku objekta, u smislu člana 273. stav 4. PZ-a. Međutim, u konkretnom slučaju iz provedenih dokaza, a naročito građevinskog vještačenja, proizlazi da je sporna kuća u pretežnom dijelu izgrađena u toku trajanja braka parničnih stranaka pa su nižestepeni sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kada su zaključili da ista predstavlja bračnu tekovinu u odnosu na koju tužiteljici pripada parvo na stvarno-pravni zahtjev.”

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, Rev 17650/2014(2) od 19.5.2016. godine)

Član 251. stav 1. i član 254. stav 2. Porodičnog zakona Federacije BiH

IMOVINA KOJU DOBIJE JEDAN BRAČNI PARTNER NA TEMELJU UGOVORA O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU ULAZI U BRAČNU STEČEVINU JER JE STEČENA DAVANJEM IZDRŽAVANJA PRIMATELJU IZDRŽAVANJA, DAKLE RADOM ILI PRIHODOM OD RADA BRAČNIH PARTNERA, BEZ OBZIRA ŠTO JE SAMO JEDAN OD NJIH UGOVORNA STRANA TAKVOG UGOVORA. IZUZETAK BI MOGAO POSTOJATI SAMO UKOLIKO BI SE DAVANJE IZDRŽAVANJA SASTOJALO OD ISPLATE NOVČANOG IZNOSA PRIMATELJU IZDRŽAVANJA KOJEG BI BRAČNI PARTNER PLAĆAO IZ VLASTITE IMOVINE I TAKO STEČENA IMOVINA BI MOGLA PREDSTAVLJATI POSEBNU IMOVINU TOG BRAČNOG PARTNERA.

Podjela bračne stečevine nakon razvoda braka

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 58 0 P 065705 16 Rev od 26.04.2018. godine)

ZAJEDNIČKA IMOVINA BRAČNIH SUPRUŽNIKA

Porodični zakon čl. 270 i 272

Imovina koju su bračni supružnici stekli radom tokom bračne zajednice čini njihovu zajedničku imovinu, bez obzira na činjenicu što je samo jedan bračni supružnik podizao kredite i uzimao pozajmice za sticanje te imovine.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 71 0 P 047264 17 Rev od 27.2.2018. godine)

NEKRETNINA KOJA NEMA KARAKTER ZAJEDNIČKE IMOVINE

Porodični zakon član 270 stav 5

Stambena zgrada koju je po osnovu kupoprodaje tužena stekla prije zaključenja braka i za koju je isplatila kupoprodajnu cijenu, predstavlja njenu posebnu imovinu pa se ne utvrđuje njen doprinos i doprinos njenog bračnog druga u sticanju iste.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 92 0 P 048213 18 Rev od 7.6.2018. godine)

PRAVNE POSLJEDICE POKLONA UČINJENOG JEDNOM BRAČNOM PARTNERU

Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine član 251 stav 2

Ako iz utvrđenih okolnosti slijedi da je poklonodavac želio učiniti poklon samo jednom od bračnih partnera, onda se smatra da je poklon učinjen samo tom bračnom partneru i on ne predstavlja bračnu stečevinu.

“... prvostepeni sud pravilno zaključuje da je predmetnim ugovorom o poklonu majka M. E. predmetnu nekretninu poklonila svome sinu D. H. sinu I., ali ne i njegovoj supruzi H. K. Iz dokaza izvedenih u prvostepenom postupku i utvrđenih činjenica slijedi da je taj ugovor zaključen u V. K. 14. 4. 1983. godine, da je poklonodavac M. E. svome sinu D. H. sinu I. poklonila predmetne nekretnine a u ugovoru se ne spominje sinova supruga-snaha H. K. niti činjenica braka njenog sina sa snahom. Tačan je žalbeni navod da u ovom ugovoru nije izričito navedeno da se nekretnina poklanja isključivo D. H. sinu I., pa kako žalba tvrdi tada bi se trebao smatrati da je poklon učinjen za oba bračna partnera, dakle i za suprugu H. K. a shodno odredbama 251. st. 2. Porodičnog zakona.

Međutim, u konkretnom se radi o ugovoru, a u slučaju spora o smislu ugovornih odredbi imaju se primijeniti opće odredbe o tumačenju ugovora u smislu čl. 99. Zakona o obligacionim odnosima. Njima je propisano da pri tumačenju spornih odredbi ne treba se držati doslovnog tumačenja upotrijebljenih izraza već treba istraživati zajedničku namjeru ugovarača i odredbu tako razumjeti kako to odgovara načelima obligacionog prava utvrđenim ovim zakonom. U tom smislu a imajući u vidu činjenice i dokaze izvedene odnosno činjenice utvrđene u prvostepenom postupku, po ocjeni žalbenog suda bi slijedilo da je ugovorom o poklonu majka M. E. imala u vidu da nekretninu poklanja samo svome sinu D. H. sinu I., a kako je to i navela u ugovoru da nekretninu poklanja svome sinu. Takav zaključak bi slijedio logičnim i ispravnim temeljem ovih činjenica: ugovor o poklonu je zaključen u aprilu 1983. godine između D. H. sina I. i H. K. kćeri A., nadalje tužba za razvod toga braka je podnesena u maju 1984. godine, a već u tužbi tužitelj D. H. sin I. tvrdi da je bračna zajednica prekinuta unazad tri godine, dakle slijedi da je prekinuta već od 1981. godine), nadalje brak je razveden presudom suda pravosnažnom 15. 5. 1986. godine a u toj presudi na str. 2. stav 4. je taj sud utvrdio činjenice (da su tačne tvrdnje tužbe) da jesu bračni odnosi supružnika naročito poremećeni unazad tri godine i pet mjeseci, (računajući od prije podnošenja tužbe 1984. godine u kojoj je ta činjenica iznesena) te da je tužitelj već od tada napuštao tuženu i odlazio boraviti kod svoje majke u V. K.

Nadalje, i iz iskaza ranije saslušane H. K. (1991. godine), prvostepeni sud je utvrdio da su ona i suprug D. H. prestali živjeti zajedno prije 7 godina što znači od 1983. ili 1984. godine, nadalje ona je kao stranka izjavila da je sve vrijeme odvojenog života tokom gradnje kuće suprug D. H. više vremena provodio u staroj kući kod svoje majke.

Dakle, iz tih činjenica slijedi da je u ugovoru o poklonu zaključen 1983. godine a da su i prije toga momenta dakle već od 1981. ili 1982. godine odnosi bračnih partnera bili teško narušeni, da je suprug D. H. već tada u vrijeme gradnje kuće napuštao H. K. i više vremena provodio u kući svoje majke, nadalje da je majka M. E. za tako težak poremećaj bračnih odnosa znala i 1983. godine je učinila poklon nekretnina svome sinu a uskoro poslije toga 1984. godine je podnesena i tužba za razvod braka u kojoj se tvrdi da je unazad tri godine težak poremećaj bračnih odnosa a što je i sama H. K. u kasnijoj parnici izjavila da ne žive zajedno unazad sedam godina. Dakle, utvrđene činjenice prvostepenog postupka upućuju na siguran zaključak da su bračni odnosi H. K. i D. H. sina I. bili teško i trajno poremećeni već od 1981. ili 1982. godine, da takav poremećaj odnosa jeste znala D. H-ova mati M. E. jer joj je sin dolazi napuštavši suprugu H. K., pa je mati M. E. poklon nekretnina učinila 1983. godine a u ugovoru navela da nekretninu poklanja sinu D. H. od oca I. Iz toga žalbeni sud zaključuje da je poklonodavac M. E. znajući za od ranije postojeći teški poremećaj bračni odnosa sina i snahe imala volju i želju da predmetnu nekretninu pokloni samo svome sinu D. H. od oca I. Ispravnost takvog zaključka potvrđuje i činjenica utvrđena u prvostepenom postupku – da je majka M. E. koja je bila vlasnik nekretnina većeg obima učinila još jedan poklon i to nekretninu poklonila svome unuku D. M. i njegovoj majci kao svojoj snahi, iz čega slijedi da je takvim darovanjem poklonodavac M. E. upravo i željela učiniti poklon i svojoj snahi i svome unuku pa je svoju takvu volju ugovorom jasno i izrazila. Međutim kada je isti poklonodavac M. E. poklanjala druge nekretnine sinu D. H. tada je u pismenom ugovoru navela da nekretninu poklanja svome sinu D. H., ali ni jednom riječju nije navela da poklon čini i njegovoj supruzi odnosno svojoj snahi

H. K. Dakle, pravilo zaključuje i prvostepeni sud da – ako je M. E. zaista imala želju i namjeru da predmetne nekrenitne pokloni i snahi H. K. ona bi to zasigurno i izričito navela u ugovoru o poklonu što ona nije učinila već je jasno izrazila svoju volju da nekretnine poklanja svome sinu D. H. sinu I., a i iz ostalih naprijed opisanih okolnosti slijedi da je poklon željela učiniti samo sinu D. H.. Iz prednjeg žalbeni sud zaključuje da poklon predmetnih nekretнина je učinjen samo imenovanom poklonoprincipu D. H. sinu I. a ne i njegovoj supruzi H. K. slijedom čega je takva poklonjena imovina mogla biti samo posebna imovina poklonoprincipa D. H. sina I., a ne bračna stečevina njega i tadašnje supruge H. K.”

(Presuda Kantonalnog suda u Bihaću, 23 O P 023276 17 GŽ2 od 7.9.2017. godine)

Podjela imovine nakon razvoda braka

Član 251. stav 1. u vezi sa članom 252. stav 1. Porodičnog zakona FBiH

UDJEL U PRIVREDNOM DRUŠTVU (D.O.O.) KOJI JE STEČEN RADOM ZA VRIJEME TRAJANJA BRAČNE ZAJEDNICE ILI AKO POTJEČE IZ TE IMOVINE ZA VRIJEME TRAJANJA ISTE, BRAČNA JE STEČEVINA. TO ZNAČI DA SU BRAČNI PARTNERI U JEDNAKIM DIJELOVIMA SUVLASNICI UDJELA, UKOLIKO NISU DRUGAČIJE UGOVORILI.

Iz obrazloženja:

Određba člana 251. stav 1. PZ bračnu stečevinu definiše kao imovinu koju su bračni partneri stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice, kao i prihodi iz te imovine, a odredbom člana

252. stav 1. istog zakona određuje da u toj imovini bračni partneri su u jednakim dijelovima suvlasnici ako nisu drugačije ugovorili.

Dakle, u bitna obilježja bračne stečevine se ubrajaju: imovina, rad, trajanje bračne zajednice i suvlasništvo kao pravna narav bračne stečevine.

Imovina kao pravna kategorija definisana u teoriji građanskog prava, jeste skup subjektivnih imovinskih prava predstavljenih jednim nosiocem, koja proizlaze iz imovinsko pravnih odnosa bračnih partnera pod daljnjim uslovima postojanja rada i bračne zajednice u vrijeme njihovog stjecanja.

Rad je konstitutivni element za nastanak bračne stečevine. PZ ne definiše vrstu rada kao pretpostavku za stjecanje imovine koja predstavlja bračnu stečevinu, te stoga u obzir dolazi svaki oblik rada kojim se stvara vrijednost odnosno koji je jedan od bračnih partnera upotrijebio za stvaranje imovine koja ima status bračne stečevine. To može biti rad na temelju kojega se ostvaruje pravo na plaću ili naknadu, a i svaki drugi oblik rada i saradnje u upravljanju, održavanju i povećanju imovine. Pritom, količina, trajanje, vrsta i novčana vrijednost rada, ne utječe na omjer suvlasničkih dijelova bračnih partnera u bračnoj stečevini.

Već je pomenuto da obilježje bračne stečevine jest njezina pravna narav, a prema kojoj su bračni partneri u jednakim dijelovima suvlasnici na imovini koja ulazi u bračnu stečevinu ako nisu drugačije ugovorili.

Suvlasništvo u jednakim dijelovima na bračnoj stečevini se smatra neoborivom zakonskom pretpostavkom, u pogledu čega se izjasnila i sudska praksa.

PZ nije riješen status nekih prava (npr. dionica u d.d.; udjela u d.o.o.) koja nastaju za vrijeme trajanja braka a imaju imovinski karakter te velikom vrijednošću mogu uticati na ukupno imovno stanje bračnih partnera. To su situacije, kad je udjel osnivača u društvu d.o.o nastao ulaganjem novca zarađenog radom oba bračna partnera za vrijeme

bračne zajednice. Bračni partneri mogu bračnim ugovorom (ako žele i smatraju potrebnim) urediti imovinsko bračne odnose na postojećoj ili budućoj imovini. Pri tome, nema zapreke, da svojim bračnim ugovorom obuhvate i udjel u privrednom društvu d.o.o. (organizovanog u tom obliku).

ZPD11 ne sadrži izričite odredbe o suvlasništvu na udjelu, ali utvrđuje da više osoba mogu biti vlasnici jednog udjela (čl. 332. i 334.). Osnovni kapital d.o.o. podijeljen je na udjele. Ulog je istovremeno i udio. Zbir nominalnih iznosa svih udjela mora odgovarati iznosu osnovnog kapitala. Udio je jedinstvena i samostalna cjelina koja utjelovljuje prava i obaveze koje pripadaju njegovom imatelju. Svaki član d.o.o. svojim udjelom može slobodno raspolagati u skladu sa zakonom i aktima društva. Ako je udjel stečen za vrijeme trajanja bračne zajednice glasit će (u pravilu) na jednog bračnog partnera, mada je novac za osnovni kapital oba bračna partnera. Dakle ukoliko bračni partner za vrijeme trajanja bračne zajednice stekne udjel u d.o.o. on je tada zapravo stekao tek ½ tog udjela. ZPD propisuje da više osoba mogu biti vlasnici jednog udjela, s tim (čl. 332. st. 1. tog zakona) da zajednički ostvaruju prava i solidarno odgovaraju za obaveze koje se odnose na taj udio.

Odredbe PZ o bračnoj stečevini su *lex specialis* temeljem koje sva imovina stečena radom za vrijeme trajanja bračne zajednice predstavlja bračnu stečevinu – suvlasništvo bračnih partnera u jednakim dijelovima.

Uplaćeni ili uneseni ulozu u privredno društvo, oblika organizovanja d.o.o. daju članu društva subjektivno imovinsko pravo na udio u društvu, kojim član raspolaže i može udio otuđiti u skladu sa zakonom i aktima društva.

Polazeći od utvrđenih činjenica u konkretnom predmetu da je udjel tuženog visine 80,41% u Trgosirovini d.o.o Sarajevo imovina stečena radom tokom trajanja bračne zajednice sa tužiteljicom, to navedeni udjel tuženog predstavlja bračnu stečevinu u smislu PZ (*lex specialis*), a

11 Zakon o privrednim društvima ("Sl.Novine FBiH" 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03, 68/05, 91/07 i 84/08)

što nadalje znači da su tužiteljica i tuženi u jednakim dijelovima suvlasnici tog udjela (član 251. stav 1. i član 252. stav 1. tog zakona).

Isti pravni stav je izražen u odluci Ustavnog sud BH broj: AP-3600/14 od 03.02.2016. godine, a u kojoj je spojen predmet AP-5206/15. U tom smislu, izražen pravni stav i u odluci broj: AP-1730/11 od 08.05.2014.

Takođe i u odluci Ustavnog sud BH broj: AP-1720/08 od 21.12.2010.godine. Pri tome, apelacini sud upućuje na odredbe člana 332. stav 1. i člana 334. ZPD navodeći (tč.28 te odluke) da iz istih „proizlazi da više osoba mogu biti vlasnici «udjela», kao i da se «udio» može dijeliti na idealne dijelove”. Nadalje u tom pravcu i odluka Ustavnog sud BH broj: AP-3600/14 od 03.02.2016., kao i u odluci .

Tuženi u postupku pred nižestepenim sudovima nije dokazao da je predmetni udjel 80,41% u T. d.o.o S. njegova posebna imovina, pa u dosuđujućem dijelu tužbenog zahtjeva materijalno pravo je pravilno primjenjeno. Ovo, kod utvrđenih činjenica da tuženi u navedenom društvu udjel nije unio u brak, a niti ga stekao na pravnom temelju različitim od rada.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 039576 16 Rev od 01.11.2016. godine).

Neovlašteno raspolaganje dijelom bračne stečevine bračnog partnera

Član 265 Porodičnog zakona FBiH

Član 103 Zakona o obligacionom odnosima

U SITUACIJI KAD JEDAN BRAČNI DRUG BEZ PRISTANKA DRUGOG BRAČNOG DRUGA RASPOLAŽE STVARIMA IZ ZAJEDNIČKE IMOVINE, A RADI SE O RASPOLAGANJU IZVAN GRANICA REDOVNOG RASPOLAGANJA, PRAVNI POSAO KOJIM JE RASPLAGANJE PREUZETO JE NIŠTAV U SMISLU ODREDBE ČLANA 103. STAV 1 ZOO, JER JE SKLOPLJEN PROTIVNO KOJENTNOJ PRAVNOJ NORMI IZ ČLANA 265. PORODIČNOG ZAKONA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 049 691 12 Rev od 11.06.2016g)

Zajednička tekovina bračnih supružnika

Član 270 Porodičnog zakona Republike Srpske

PREMA STANOVISTU SUDSKE PRAKSE, BRAČNI SUPRUŽNIK KOJI SE PREĆUTNO SAGLASIO SA RASPOLAGANJEM ZAJEDNIČKOM IMOVINOM OD STRANE DRUGOG BRAČNOG SUPRUŽNIKA, NEMA PRAVO DA TAKVO RASPOLAGANJE POBIJA, A PRAVO POBIJANJA TAKVOG RASPOLAGANJA POGOTOVO NE PRIPADA BRAČNOM SUPRUŽNIKU KOJI SE SA TIM RASPOLAGANJEM SAGLASIO.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske broj: 71 0 P 038 871 14 Rev od 31.03.2016g)

Zajednička tekovina bračnih supružnika

ČINJENICA DA JE TUŽENI NAKON RAZVODA BRAKA IZVRŠIO RADOVE NA DOGRADNJI, ODNOSNO UNUTRAŠNJEM OPREMANJU STANA, NE DAJE MU PRAVO DA NA OSNOVU TOGA TRAŽI DA MU SE PRIZNA VEĆI SUVLASNIČKI DIO, VEĆ TUŽENI IMA SAMO PRAVO DA OD TUŽITELJICE TRAŽI NOVČANU NAKNADU.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske broj: 71 0 P 079 772 14 Rev od 10.03.2016)

Podjela bračne imovine

Član 19. stav 2. Zakona o stambenim odnosima

Član 7., 9. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo Član 252. i 263. Porodičnog zakona

NE SMATRA SE VANBRAČNOM STEČEVINOM STAN OTKUPLJEN ZA VRIJEME TRAJANJA VANBRAČNE ZAJEDNICE OD STRANE NOSITELJA STANARSKOG PRAVA (VANBRAČNOG SUPRUGA KOJI JE SVOJSTVO SUNOSITELJA STANARSKOG PRAVA STEKAO U BRAČNOJ ZAJEDNICI, A PO RAZVODU BRAKA RJEŠENJEM SUDA ODREĐEN ZA ISKLJUČIVOG NOSITELJA STANARSKOG PRAVA).

Otuđivanje zajedničke imovine bračnih partnera

OKOLNOST ŠTO JE JEDAN OD BRAČNIH PARTNERA OTUĐIO ZAJEDNIČKU IMOVINU NIJE ZAPREKA DA SE UTVRDI DA TA IMOVINA PREDSTAVLJA ZAJEDNIČKU IMOVINU BRAČNIH PARTNERA.

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikt BiH, broj: 96 0 P 043 494 13 Gž od 10.09.2014g)

Član 264. stav 2. Porodičnog zakona Federacije BiH

U BRAČNU STEČEVINU ULAZI I OSNIVAČKI UDIO U PREDUZEĆU KOJE JE OSNOVANO ZA VRIJEME TRAJANJA BRAČNE ZAJEDNICE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 038929 14 Rev od 08.09.2015. godine)

VANBRAČNA STEČEVINA

Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine čl. 251 i 252

Kada tokom trajanja vanbračne zajednice jedan od vanbračnih partnera otkupi stan i uknjiži se kao vlasnik istog smatra se da je stan stečen radom vanbračnih partnera i predstavlja njihovu vanbračnu stečevinu.

“Nakon što je ispitao prvostepenu presudu u granicama žalbenih razloga, shodno člana 221. ZPP-a, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka koje se odnose na stranačku sposobnost i zastupanje, ovaj sud je našao da žalba nije osnovana, iz slijedećih razloga:

Prema činjeničnom utvrđenju prvostepenog suda i razlozima pobijane presude proizilazi da su stranke živjele u vanbračnoj zajednici od 1972. godine do 17.09.1999. godine, da su u toku trajanja iste stekli dvoje djece rođene 1973. i 1976. godine, da je odlukom radne organizacije u kojoj je tužena bila zaposlena, tuženoj 25.05.1979. godine dodijeljen na korištenje jednosoban stan (koji je predmet ovog spora), nakon čega je tužena sa tadašnjim SIZ-om stanovanja općine T. istog dana zaključila ugovor o korištenju stana i u stan uselila sa svojom porodicom, tj. tužiteljem i mldb. djecom, te su u stanu zajedno stanovali sve do prekida vanbračne zajednice, da je predmetni stan tužena otkupila svojim certifikatima 11.05.1999. godine i uknjižila se kao vlasnik istog sa dijelom 1/1, tj. za vrijeme trajanja vanbračne zajednice sa tužiteljem, ali bez njegovog znanja.

Obzirom na ovakvo činjenično utvrđenje, koje se ni posebnim žalbenim navodima tužene ne dovodi u pitanje, pravilno je prvostepeni sud utvrdio da je predmetni stan stečen radom stranaka za vrijeme njihove vanbračne zajednice, te da predstavlja vanbračnu stečevinu stranaka, u smislu člana 252. Porodičnog zakona FBiH (u daljem tekstu skraćeno: PZ), kako je to prvostepeni sud naveo na strani 5., 6., i 7. stav prvi, drugi i treći, koje razloge i ovaj sud prihvata kao pravilne i zakonite. Naime, radi se o stanu kojeg je tužena, dobila za vrijeme trajanja vanbračne zajednice, a koji je, kao nosilac stanarskog prava, otkupila putem svojih certifikata i to u postupku provedenom u toku trajanja vanbračne zajednice sa tužiteljem, zbog čega su bile upravo relevantne u ovom postupku odredbe člana PZ-a da predmetni stan predstavlja njihovu stečevinu, na koje se u razlozima pobijane presude pozvao i prvostepeni sud. Stoga, u situaciji kada je po odredbama PZ-a, odredbama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (“Službene novine FBiH”, broj 27/97 i 36/06 – u daljem tekstu skraćeno: ZOPS), kao i odredbama Zakona o stambenim odnosima (u daljem tekstu skraćeno: ZOSO), koji se kao specijalni zakoni primjenjuju u konkretnom slučaju, utvrđeno postojanje prava tužitelja na predmetnom stanu, to na pravilnost i zakonitost odluke prvostepenog

suda nisu od uticaja odredbe člana 23. i 38. Zakona o vlasničkopравnim odnosima (u daljem tekstu skraćeno: ZOVO), tj. da je tužena pravo na predmetni stan stekla upisom u javne knjige.

Prema odredbi člana 7. stav 1. i člana 9. ZOPS-a propisano je da pravo na kupnju stana pripada nosiocu stanarskog prava i članovima užeg porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava uz njegovu saglasnost, pri čemu se članom porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava smatraju osobe u smislu člana 6. stav 2. ZOSO. Prema odredbi člana 10. stav 1. ZOPS-a, propisano je da nosilac stanarskog prava, njegov supružnik ili član porodičnog domaćinstva mogu otkupiti samo jedan stan, dok je odredbom člana 11. stav 1. istog Zakona propisano da supružnici mogu otkupiti stan zajednički, a jedan od njih samo uz saglasnost drugog.

Pravilno je prvostepeni sud utvrdio da osnovanost tužbenog zahtjeva tužitelja, koji se odnosi na predmetni stan stranaka, proizilazi iz imovinskog interesa tužitelja izraženog kroz stečeno pravo na spornom stanu kao dio zajednički stečene imovine, shodno članu 251. stav 1. PZ-a i članu 1. Protokola 1. uz Evropsku konvenciju o zaštiti osnovnih ljudskih prava i sloboda, a pozivanjem na stanovište Ustavnog suda BiH izraženo u odluci broj U-... od 26.09.2003. godine, prema kojem onaj supružnik koji ostane u stanu, može biti obavezan da drugom supružniku isplati naknadu, jer bi se u protivnom radilo o neosnovanom obogaćenju onog supružnika koji ostaje u stanu.”

(Presuda Kantonalnog suda u Tuzli, Pž 1576/2006(1) od 29.12.2009. godine)

Član 251. i član 254. stav 2. Porodičnog zakona Federacije BiH

NEKRETNINE KOJE SU BRAČNI PARTNERI KUPILI ZAJEDNO SA JEDNAKIM DIJELOVIMA OD PO ½ U VRIJEME TRAJANJA BRAČNE ZAJEDNICE, ULAZE U BRAČNU STEČEVINU, BEZ OBZIRA NA TO ŠTO SU KUPLJENE NOVČANIM SREDSTVIMA KOJA SU PRIPADALA JEDNOM OD NJIH, ODNOSNO KOJA SU BILA POSEBNA IMOVINA TUŽITELJICE U PREDMETNOM SPORU, KADA JE VOLJA BRAČNIH PARTNERA BILA DA POSEBNOM IMOVINOM JEDNOG BRAČNOG PARTNERA KUPE ZAJEDNIČKU IMOVINU KAO BRAČNU STEČEVINU.

Član 251. Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

IZVOĐENJE DOKAZA NA OKOLNOSTI VISINE UDJELA U STICANJU BRAČNE STEČEVINE JE SUVIŠNO PA TIME I NEPOTREBNO. OVO IZ RAZLOGA ŠTO JE STUPANJEM NA SNAGU PORODIČNOG ZAKONA FBiH PROMIJENJEN PRAVNI REŽIM BRAČNE STEČEVINE UTOLIKO ŠTO OVA VIŠE NE PREDSTAVLJA NEPODJELJENU ZAJEDNIČKU IMOVINU STRANAKA U KOJOJ JE SVAKI SUPRUŽNIK MOGAO TRAŽITI DA SE UTVRDE UDJELI PREMA DOPRINOSU U STICANJU TE IMOVINE, NEGO SUVLASNIŠTVO BRAČNIH PARTNERA OD PO ½.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine br. 58 0 P 000479 12 Rev od 13.03.2013. g.)

Član 255. stav 2. Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

TUŽITELJ KAO POVJERILAC JEDNOG BRAČNOG PARTNERA (PRVOTUŽENE) IMA PRAVNI INTERES ZA PODNOŠENJE TUŽBE ZA UTVRĐENJE DA SU TUŽENI KAO BRAČNI PARTNERI SUVLASANICI SA PO ½ DIJELA NEKRETNINE KOJA PREDSTAVLJA DVOSOBAN STAN PA JE DRUGOTUŽENI DUŽAN TRPITI DA SE U KNJIZI POLOŽENIH UGOVORA ZEMLJIŠNOKNJIZNOG UREDA KOD OPĆINSKOG SUDA IZVRŠI PROMJENA PRAVA UPISA

VLASNIŠTVA NA NAČIN DA SE KAO SUVLASNICI NA ISTOJ NEKRETNINI UPIŠU TUŽENI SA PO ½ DIJELA NEKRETNINE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 025561 12 Rev od 17.09.2013. g.)

Član 265. ranijeg Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

Član 103. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

Člana 251. stav 1. Porodičnog zakona FBiH

PRAVO NA OTKUP STANA ULAZI U REŽIM ZAJEDNICKE IMOVINE BRAČNIH PARTNERA, PRI ČEMU PORIJEKLO STICANJA STANARSKOG PRAVA PRIJE ZAKLJUČENJA UGOVORA O OTKUPU STANA NIJE OD UTICAJA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 P 199331 11 Rev od 19.01.2012. g.)

Član 251. – 255. Porodičnog zakona F BiH

NEMA OSLOMCA U MATERIJALNOM PRAVU ZAHTJEV ZA PREDAJU I DIOBU POKRETNIH STVARI KOJE NE POSTOJE U MOMENTU PODNOŠENJA TUŽBE. STOGA SE PRESUDOM ZA UTVRĐENJE, PREDAJU I DIOBU BRAČNE STEČEVINE NE MOŽE NALAGATI PREDAJA I DIOBA STVARI NEPOSTOJEĆIH U VRIJEME PODNOŠENJA TUŽBE, JER TO PREDSTAVLJA NEMOGUĆU ČINIDBU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 43 0 P 052163 11 Rev od 13.10.2011. g.)

Član 252., Član 263. i Član 278. Porodičnog zakona F BiH

STAN KOJI JE JEDNOM VANBRAČNOM PARTNERU DODIJELJEN NA KORIŠTENJE TOKOM TRAJANJA DUGOGODIŠNJE VANBRAČNE ZAJEDNICE I KOJEG JE TAJ VANBRAČNI PARTNER OTKUPIO VLASTITIM CERTIFIKATIMA, BEZ ZNANJA DRUGOG VANBRAČNOG PARTNERA, PREDSTAVLJA ZAJEDNIČKU IMOVINU STEČENU U TOKU TRAJANJA VANBRAČNE ZAJEDNICE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 70 0 P 000720 10 Rev od 08.09.2011. g.)

Član 252. stav 2. Porodičnog zakona F BiH

POKLONI TREĆIH OSOBA ULAZE U BRAČNU STEČEVINU BEZ OBZIRA KOJI IH JE BRAČNI PARTNER PRIMIO I OD KOGA, UKOLIKO SE NE DOKAŽE DA JE TAJ POKLON UČINJEN SAMO JEDNOM BRAČNOM DRUGU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 900294 08 Rev od 09.02.2010. g.)

Zakonska definicija regulisana Porodičnim zakona F BiH

Bračna stečevina i posebna imovina

Član 250.

Bračni partneri mogu imati bračnu stečevinu i posebnu imovinu.

Bračna stečevina

Član 251.

(1) Bračnu stečevinu čini imovina koju su bračni partneri stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice, kao i prihodi iz te imovine.

(2) Pokloni trećih osoba učinjeni za vrijeme trajanja bračne zajednice (u novcu, stvarima, pružanju pomoći radom i sl.) ulaze u bračnu stečevinu, bez obzira na to koji ih je bračni partner primio, ukoliko drukčije ne proizlazi iz namjene poklona ili se iz okolnosti u momentu davanja poklona može zaključiti da je poklonodavalac želio učiniti poklon samo jednom od bračnih partnera.

(3) Dobitak od igara na sreću je bračna stečevina.

(4) Prihodi od intelektualnog vlasništva ostvareni za vrijeme trajanja bračne zajednice su bračna stečevina.

Član 252.

(1) Bračni partneri su u jednakim dijelovima suvlasnici u bračnoj stečevini ako nisu drukčije ugovorili.

(2) Budući bračni partneri, odnosno bračni partneri mogu bračnim ugovorom drukčije urediti svoje odnose vezane za bračnu stečevinu.

(3) Ukoliko je u zemljišne knjige kao vlasnik stečevine upisan jedan bračni partner, drugi bračni partner može zahtijevati ispravku upisa, u skladu sa Zakonom o zemljišnim knjigama Federacije Bosne i Hercegovine.

Upravljanje bračnom stečevinom

Član 253.

Na bračnu stečevinu primjenjuju se odredbe stvarnog i obaveznog prava, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Posebna imovina

Član 254.

(1) Imovina koju bračni partner ima u času sklapanja braka ostaje njegova posebna imovina.

(2) Posebna je i imovina koju za vrijeme trajanja bračne zajednice jedan bračni partner stekne po pravnom osnovu drukčijem od navedenog u članu 251. ovog Zakona.

Član 255.

(1) Podjela bračne stečevine vrši se ugovorom bračnih partnera.

(2) Ako bračni partneri ne zaključe ugovor iz stava 1. ovog člana, podjelu bračne stečevine izvršit će sud na zahtjev bračnih partnera ili povjerioca bračnog partnera, kako tokom tako i nakon prestanka braka.

Član 256.

(1) Bračni partner kojem je povjereno čuvanje i odgoj djeteta dobit će pri podjeli bračne stečevine pored njegovog dijela i stvari koje su namijenjene neposrednoj upotrebi djeteta.

(2) Ako se odluka o povjeravanju čuvanja i odgoja djeteta izmijeni, bračni partner iz stava 1. ovog člana predat će stvari iz stava 1. ovog člana drugom roditelju, odnosno osobi kojoj se povjeri čuvanje i odgoj djeteta.

Član 257.

Ako je sud odlučio da se podjela izvrši prodajom stvari zbog toga što je fizička dioba stvari nemoguća ili je moguća uz znatno smanjenje vrijednosti stvari, bračni partner ima pravo preče kupnje te stvari.

Bračni ugovor

Član 258.

(1) Bračnim ugovorom mogu se urediti imovinskopравни odnosi bračnih partnera prilikom sklapanja braka, kao i tokom trajanja bračne zajednice.

(2) Za punovažnost ugovora nužno je da isprava bude notarski obrađena.

Član 259.

Bračni ugovor može u ime bračnog partnera kojem je oduzeta poslovna sposobnost sklopiti njegov staratelj sa odobrenjem organa starateljstva.

Član 260.

Bračni partneri ne mogu ugovoriti primjenu prava druge države na imovinskopравne odnose.

3. Odgovornost bračnih partnera za obaveze prema trećim osobama

a) Pojedinačna odgovornost bračnog partnera

Član 261.

(1) Za obaveze koje je jedan bračni partner imao prije stupanja u brak ne odgovara drugi bračni partner.

(2) Za obaveze iz stava 1. ovog člana bračni partner odgovara svojom posebnom imovinom i svojim dijelom u bračnoj stečevini.

*Napomena autora Advokat Prnjavorac:

Podjela bračne stečevine je odvojen postupak od razvodom braka.

Bračna stečevina je uređena odedbama člana 250 i 251 Porodičnog zakona FBiH.

Prema ovom zakonu postoji bračna stečevina i posebna imovina koja nije stečena u braku.

Bračna stečevina je imovina koju su bračni partneri stekli u trajanju bračne zajednice, a posebna imovina je ona imovina koju su bračni partneri unijeli u bračnu zajednicu ili koju su u toku bračne zajednice kao poseban poklon dobili.

